Олейник О.Ю.

ПРИМЕНЕНИЕ ТЕЗАУРУСА В ПРЕДМЕТНОЙ СРЕДЕ "ИНФОРМАТИКА" ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

В статье освещены особенности применения тезауруса информационно-коммуникативных технологий студентами профильных специальностей на занятиях английского языка. Рассмотрен ряд вопросов и характеристик процесса формирования и использования компьютерной терминологии.

Ключевые слова: информационно-коммуникативные технологии, учебная предметная среда, специализированное образование, тезаурус.

Oliynyk O.Y.

THE USING TESAURUS IN THE FIELD OF INFORMATICS WHILE STUDYING OF ENGLISH LANGUAGE

In the given article the features of using thesaurus in the field of informatics by students of core specialities on the lessons of English language are elucidated. The number of questions and characteristics concerning the problem of forming and using computer terminology is reviewed.

Key words: information technologies, the field of study, specialized education, thesaurus.

УДК 37.008.004 **Чернова О. В.**

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ПОТЕНЦІАЛ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КУЛЬТУРОЛОГІВ

Стаття присвячена визначенню потенціалу впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на формування художньо-естетичної компетентності майбутніх культурологів.

Ключові слова: культурологія, компетентніст, професійна освіта, освітні інформаційно-комунікаційні технології.

Інформаційно-комунікаційні технології все більше застосовуються на різних рівнях організації освітнього процесу в дошкільній, загальній, позашкільній, професійно-технічній, вищій і післядипломній освіті й охоплюють навчальні заклади, наукові та інші установи освіти, а також організації, що надають освітні послуги. Успішне розв’язання завдань управління навчальними закладами і системою освіти в цілому, організації процесу навчання та його забезпечення навчально-методичними матеріалами, планування й організації позанавчальних заходів нині практично неможливе без використання ІКТ.

Законами України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" та іншими офіційними документами передбачено забезпечення ефективного впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання.

Основними стратегічними цілями розвитку інформаційного суспільства в Україні є: прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в освітню сферу суспільного життя; забезпечення комп’ютерної та інформаційної грамотності студентів та учнів, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічнорозвиненої особистості; розвиток національної освітньої інформаційної інфраструктури та її інтеграція з світовою інфраструктурою; створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах освіти; збереження та використання у навчальному процесі культурної спадщини України шляхом її електронного документування; державна підтримка використання

новітніх ІКТ навчання засобами масової інформації; досягнення ефективної участі всіх навчальних закладів у процесах становлення інформаційного суспільства; вдосконалення механізму регулювання інформаційних відносин в освітній сфері; покращення стану інформаційної безпеки в умовах використання новітніх ІКТ [10, с. 97].

М. І. Жалдак визначає інформаційно-комунікаційні технології як сукупність методів, засобів і прийомів розробки інформатичних систем та побудови комунікаційних мереж [5, с. 26]. За О. М. Спіріним інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність методів, засобів і прийомів розробки інформатичних систем та побудови комунікаційних мереж, технології формалізації і розв'язування задач у певних предметних галузях з використанням таких систем і мереж [8].

Нині поняття ІКТ часто використовується з орієнтацією на певну предметну галузь: інформаційно-комунікаційні технології в науці; інформаційно-комунікаційні технології в управлінні, інформаційно-комунікаційні технології навчання тощо. Щодо поняття "інформаційно-телекомунікаційні технології навчання" або "інформаційно-комунікаційні технології навчання", то за В. Ю. Биковим ІКТ-навчання – "це комп'ютерно орієнтована складова педагогічної технології, яка відображає деяку формалізовану модель певного компоненту змісту навчання і методики його подання у навчальному процесі, що представлена у цьому процесі педагогічними програмними засобами і передбачає використання комп'ютера, комп'ютерноорієнтованих засобів навчання і комп'ютерних комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань або їх фрагментів [1, с. 141]".

Інформаційно-комунікаційні технології ще трактуються як апаратні й програмні комп'ютерні засоби організації пізнавальної, творчої, науково-дослідницької діяльності учнів, засоби телекомунікаційного зв'язку, розмножувальна техніка, що використовується для забезпечення повноцінного освітнього процесу.

Проблема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес досліджувалась у працях Б. Бєсєдіна, А. Веліховської, М. Голованя, Ю. Горошка, В. Дровозюк, М. Жалдака, Т. Зайцевої, Н. Кульчицької, К. Ламонової, Ю. Лотюк, Н. Морзе, Ю. Олійника, К. Осенкова, А. Пенькова, С. Ракова, Ю. Рамського, В. Розумовського, Є. Смирнової, В. Чирко, В. Шавальової та інших учених. Дидактичні і психологічні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання знайшли відображення у працях В. Безпалька, О. Гокунь, В. Ляудіс, Ю. Машбиця, А. Пишкала, І. Синельник, С. Смирнова, О. Співаковського та ін.

Мета статті – визначити та проаналізувати потенціал впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на формування художньо-естетичної компетентності майбутніх культурологів.

Основною метою застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання, на думку Л. Калініна, є підготовка майбутніх спеціалістів до комфортної та ефективної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства, що передбачає формування інформаційної культури майбутнього фахівця [6,с.17].

Інформаційно-комунікаційні технології виконують різні функції, зокрема, виступають як джерело навчальної інформації, наочним посібником, тренажером і засобом для діагностики та контролю.

Інформатизація навчального процесу вимагає суттєвої зміни вимог до кваліфікації фахівців-культурологів. Необхідною складовою характеристики сучасного спеціаліста повинен стати високий рівень інформаційної культури, розвинутий інтелект, уміння грамотно працювати з засобами ІТ. Інформаційна культура людини – це здатність використовувати досягнення інформаційної техніки для свого розвитку, готовність сприймати нову інформацію. Необхідність формування основ інформаційної культури викладачів та студентів педагогічних ВНЗ, їх підготовки до практичного використання засобів і методів ІКТ у своїй майбутній професійній діяльності з урахуванням специфіки предметної галузі й особливостей навчання може бути конкретизована в наступних положеннях: основи інформаційної культури повинні мати методологічний, світоглядний,

загальноосвітній і загальнокультурний характер, який виявляється у використанні в педагогічній практиці універсальних ресурсів: матеріальних, інтелектуальних (знання, уміння), культурних (ерудиція та кругозір) та соціальних (комунікативність), які базуються на застосуванні відповідної системи наукових понять, принципів і законів як необхідних факторів системно-цілісного пізнання, що будуть сформовані в процесі навчання основ ІКТ; сучасні ІКТ мають загально навчальне значення і можуть ефективно застосовуватися у вивченні культурології, забезпечуючи програмну підтримку, основними аспектами якої є створення та редагування документації, збір, пошук та систематизація інформації за допомогою засобів мережі Інтернет, обмін інформацією за допомогою засобів електронної пошти, використання аудіовізуальних матеріалів у навчальному процесі; процес формування основ інформаційної культури повинен спиратися на сучасні психолого-педагогічні і природничо-наукові концепції і забезпечувати відповідність цілей, змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання, а також результатів навчання запланованому рівню і потребам подальшого науково-технічного, соціально-економічного та культурного розвитку суспільства; відомості про інформаційні системи, програмні засоби, принципи їх дії, структуру, пристрої комп'ютерів і способи їх використання повинні бути диференційованими відповідно зі специфікою професійної спрямованості діяльності фахівця-культуролога [10, с. 100]. Важливими компонентами інформаційної культури спеціаліста також є уміння обирати та формулювати мету, будувати інформаційні моделі досліджуваних процесів і явищ, розв'язувати задачі, виконувати тести, здійснювати пошук інформації з використанням засобів сучасних ІКТ (бази даних, мультимедійні гіпертекстові та гіпермедійні засоби, мережа Інтернет та інші засоби збирання, збереження, опрацювання, передавання, відображення інформації) [9, с. 283].

Отже, найважливішими компонентами основ інформаційної культури сучасного культуролога в умовах формування інформаційного суспільства можна вважати: уміння пояснити суть поняття "інформація", а також процесів, пов'язаних із її збереженням, передачею, пошуком, опрацюванням; розуміння сутності творчого мислення: постановка, задачі й визначення шляхів її розв'язування; уміння формулювати мету, аналізувати результати досліджень; систематизувати та формулювати висновки; уміння використовувати засоби інформаційних технологій для проведення наукового пошуку; уміння застосовувати мультимедійні ПЗ для індивідуального навчання та під час проведення групових занять; уміння використовувати в своїй майбутній професійній діяльності ПЗ опрацювання текстової, числової і графічної інформації; уміння використовувати інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи для пошуку освітньої, розвивальної інформації та її ефективно застосовувати; уміння використовувати мультимедійні енциклопедії, електронні словники, тренажери для інтенсивного навчання [10, с.100].

Модернізація вітчизняної системи освіти передбачає перехід від традиційних усталених норм організації та проведення навчально-виховного процесу до прогресивних сучасних методик із використанням комп'ютерних технологій навчання, які створюють сприятливі передумови для інтенсифікації та індивідуалізації навчально-пізнавального процесу, розвитку самостійної діяльності студентів [7, с. 156].

Так, загальні аспекти проблеми інформатизації та комп'ютеризації системи освіти досліджували науковці: Б. Гершунський, М. Жалдак, В. Монахов, І. Роберт та ін. Значну увагу психологічному дослідженню особливостей впливу інформаційних технологій на мисленеві процеси особистості приділяють А. Брушлинський, В. Ляудіс, Ю. Машбиць, О. Тихомиров [7, с. 157]. Б. Ломов зазначає, що використання комп'ютерів певним чином змінює структуру мисленєвих процесів, що проявляється у формуванні в людини вмінь "бачити" проблему і тут же здійснювати перевірку своїх гіпотез у процесі розв'язку поставленої задачі.

Таким, чином, застосування комп'ютерних технологій навчання, звичайно, при умові врахування всіх основних психолого-педагогічних принципів та засад, сприятиме психологічному та професійно-орієнтованому удосконаленню людини, відкриває нові

можливості для створення засобів загальнорозумового розвитку особистості, розвитку її здібностей і творчого потенціалу, що реалізуються в процесі інтелектуально-прикладної діяльності, в якій інтегруються усі когнітивні процеси, необхідні для розвитку художньо-естетичної компетентності майбутнього фахівця-культуролога [7, с. 157].

Сьогодні впровадження у процес навчання інформаційних технологій, зокрема побудованих на використанні новітніх комп'ютерних засобів, є актуальною проблемою, яка потребує суттєвого науково-теоретичного, експериментально-методичного обґрунтування та розробки єдиних сертифікованих вимог до їх створення.

О. Л. Гаркович освітні засоби інформаційних технологій навчання класифікує за такими параметрами: за типом педагогічних задач: засоби, що забезпечують базову підготовку (електронні підручники, навчаючі системи, системи контролю знань); засоби практичної підготовки (задачники, практикуми, віртуальні конструктори, віртуальні лабораторії, програми імітаційного моделювання, тренажери); допоміжні засоби (енциклопедії, словники, мультимедійні навчальні заняття); комплексні засоби (дистанційні навчальні курси); за функціями в організації навчального процесу: навчально-інформаційні (електронні бібліотеки, книги, періодичні видання, словники, довідники, навчаючі програми); інтерактивні (електронна пошта, електронні телеконференції); пошукові (каталоги, пошукові системи); за типом інформації: електронні й інформаційні ресурси з текстовою інформацією (підручники, навчальні посібники, задачники, тести, словники, довідники, енциклопедії, періодичні видання, навчально-методичні матеріали); електронні й інформаційні ресурси з візуальною інформацією (фотографії, портрети, ілюстрації, відеофрагменти хімічних процесів і явищ, демонстрації дослідів, відеоекскурсії, статистичні й динамічні моделі, предметні лабораторні практикуми, предметні віртуальні лабораторії, схеми, діаграми); електронні й інформаційні ресурси з аудіоінформацією (звукозаписи доповідей, звуків живої й неживої природи); електронні й інформаційні ресурси з аудіо- та відеоінформацією (аудіо- відеооб'єкти живої й неживої природи, предметні екскурсії); електронні й інформаційні ресурси з комбінованою інформацією (підручники, навчальні посібники, першоджерела, задачники, енциклопедії, словники, періодичні видання); за організаційною формою застосування в навчальному процесі: урочні; позаурочні; позашкільні; за формою взаємодії: технологія асинхронного режиму зв'язку – "online" (оперативна електронна переписка, телеконференція, замовлення й розсилання необхідного матеріалу з електронних банків інформації); технологія синхронного режиму зв'язку - "online" (форум, чат, пошук інформації в Інтернет; установка власних ресурсів у ulобальній мережі) [3, с. 264].

Отже, враховуючи, що спеціальність "культурологія" є інтегрованою гуманітарною сферою знань, яку неможливо осягнути без відповідного історичного, філософського, педагогічного, соціологічного, мистецтвознавчого, літературознавчого матеріалу [4, с. 105], а художньо-естетична компетентність фахівця-культуролога визначається як цілісний, мотиваційнорефлекторний художньо-естетичний комплекс, що дозволяє майбутньому фахівцю вільно оперувати художньо – естетичними компетенціями та досягати високих результатів у своїй професійній діяльності, використання інформаційно-комунікаційних технологій змінює мету освіти фахівця-культуролога (вона спрямована на досягнення чітко фіксованих результатів формування вмінь самостійно орієнтуватися та успішно функціонувати в умовах інформаційного середовища); структуру навчального процесу на користь його індивідуалізації, партнерської взаємодії його учасників; функції викладача (йому відведено роль організатора групових форм роботи, координатора, посередника в інформаційному освітньому просторі), зокрема створення і використання викладачем мультимедійних презентацій, де мультимедія виступає як сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, яка дозволяє об'єднати в комп'ютерній мережі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію, дидактичний програмний засіб, який подає освітній зміст (конкретної дисципліни) в інтерактивній формі за допомогою різних способів пред'явлення інформації, інтегроване використання яких сприяє підвищенню ефективності пізнавальних

процесів, а презентація – як засіб унаочнення теоретичного матеріалу в ході його подання на лекційних заняттях з культурознавчих та гуманітарно-соціологічних дисциплін у ВНЗ [2, с. 67].

Основними перевагами презентаційного подання матеріалу є: інформаційна ємність (можливість у одній презентації розмістити великий обсяг графічної, текстової, звукової інформації); компактність (для презентації можна використовувати різні типи сучасних носіїв, що вирізняються малим розміром та зручністю); емоційна привабливість (презентації надають можливість подати інформацію не лише в зручній для сприйняття послідовності, але й ефектно поєднувати звукові та візуальні образи, добирати домінантні кольори, що створюють у адресатів позитивне ставлення до інформації); наочність (презентація унаочнює, конкретизує чи обґрунтовує певні теоретичні положення); мобільність (загалом для презентації достатньо носія та комп'ютера, тобто вона може демонструватися в різних умовах); інтерактивність (можливість безпосередньо впливати на хід презентації); багатофункціональність[2,с.68], що є необхідними умовами формування технологічної складової процесу розвитку художньо-естетичної компетентності майбутніх культурологів, а саме художньо-естетичного завдання – задана в певних умовах мета художньо-естетичної освіти на засвоєння студентом-культурологом фрагменту навчального матеріалу, орієнтованого на розвиток художньо-естетичної компетентності. Система художньо-естетичних завдань сприяє становленню художньо-естетичної компетентності майбутніх культурологів за рахунок включення даних завдань у різні освітні галузі та їх поступового ускладнення, вимагає від студентів комплексного використання знань та умінь, активізації самостійної навчальної діяльності, сприяє розвитку вміння критичного осмислення об'єктів культури та мистецтва з позиції естетичного смаку, має високі діагностичні якості, що дозволяють аналізувати процес становлення художньо-естетичної компетентності майбутніх культурологів, створення художньо-естетичних середовищ – інтегровану систему впливу, що створює емоційно-художні умови для розкриття творчого потенціалу студентів-культурологів, сприяє естетичному самовираженню, формуванню художньо-естетичної компетентності .

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биков В. Ю. Моделі організованих систем відкритої освіти / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
2. Гаврилова Л. Г. Використання навчальних мультимедійних презентацій на лекціях з мистецтвознавчих дисциплін у педагогічному ВНЗ/ Л. Г. Гаврилова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – №71(194). – С.66-70.
3. Гаркович О. Л. Особливості використання інформаційних технологій під час викладання хімії у старшій профільній школі/ О. Л. Гаркович // Педагогічні науки:теорія, історія, інноваційні технології. – 2011. – №1(11). – С. 262-269.
4. Гринич С. Підготовка фахівців спеціальності "культурологія" на базі наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету / С. Гринич, О. Білявцева // Вища школа. – 2011. – №9. – С. 101-107.
5. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологи в учебном процессе: автореф. дис. на соискание науч. степени док.пед.наук:спец.13.00.02 Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования) / М. И. Жалдак. – Москва. – 1989. – 48 с.
6. Калініна Л. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом / Л. Калініна. – К.:Айлант, 2005. – 275 с.
7. Пагута М. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в підготовці майбутніх учителів трудового навчання до навчально-конструкторської діяльності / М. В. Пагута /Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2010. – №1. – С.156-161.
8. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. - №5(13). – Режим доступу до журналу: http://www.ime.edu.ua.net/em.html

9. Стойчик Т. Особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підготовки кваліфікованих робітників гірничого профілю / Т. Стойчик // Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах – 2011. – № 1. – С. 282-286.
10. Трифонова О. М. Діагностика якості знань студентів з використанням ІКТ в умовах формування інформаційного суспільства/ О. М. Трифонова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. – 2011. – № 1. – С. 97-100.

Чернова О. В.

СОВРЕМЕННЫЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИХ ПОТЕНЦИАЛ ВЛИЯНИЯ НА ФОРМИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННО-ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ КУЛЬТУРОЛОГОВ

Статья посвящена определению потенциала влияния современных информационно-коммуникационных технологий на формирование художественно-эстетической компетентности будущих культурологов.

Ключевые слова: культурология, компетентность, профессиональное образование, образовательные информационно-коммуникационные технологии.

Chernova O. V.

MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AND THEIR POTENTIAL INFLUENCE IN SHAPING THE ARTISTIC AND AESTHETIC COMPETENCE CULTURAL STUDIES

The article is devoted to defining the potential impact of modern information and communication technologies in shaping artistic and aesthetic competence cultural studies.

Keywords: "cultural", "competence", "vocational education", "educational information and communication technologies"